

door Germain BILLIET

Onverwacht heeft mijn bijdrage over de oprichting van de H.Hart-parochie en speciaal het hoofdstuk over de "Ijsput" (cf. Ostendiana V, 1986, blz. 189-215) een treffende illustratie gekregen. Politie-agent-brigadier Daniël DESCHACHT (van wie in mei 1987 een "Geschiedenis van de Oostendse Politie" verschijnt) bezorgde mij de fotocopie van een interessant document uit het Oostends politiearchief.

Die verzameling van uiteenlopende bescheiden is, wegens de brand van het stadhuis in 1940, zeer onvolledig maar vormt toch een aparte bron van informatie. Ze bevat hoofdzakelijk correspondentie, verslagen en processen-verbaal vanaf ca. 1885. Vele stukken uit de periode 1885-1940 werden bewaard in de wijkbureaus, die gelukkig aan de brandbommen ontsnapt zijn. Die vrijwaring mag een pleidooi zijn voor redelijke decentralisatie.

Het document waarover het hier gaat is een in het Frans gestelde brief gedateerd van 29 december 1902 en rapporteert een feit dat ruim twee weken voordien gebeurd is. De brief is geschreven door de politiecommissaris van het bureau op het Leopold I-plein (waaronder ook de omgeving van de "Ijsput" ressorteerde) en is gericht aan de burgemeester van Oostende. Ik vertel hier getrouw de inhoud ervan na.

Op 11 december 1902 was de dagloner Charles Louis HALLEMEERSCH, 35 jaar oud, geboren in Stene en wonende in Oostende Nieuwpoortsesteenweg 107, met andere werklieden bezig ijs te kappen uit het privé-bekken (bassin particulier) aanpalend aan de ijskelder (glacière) van de weduwe CASTEELS, gelegen aan de Nieuwpoortsesteenweg. Plots kwam Irma VANDEPITTE, een 7 jarig meisje uit de geburen, over het ijs gelopen op een plaats waar het niet sterk genoeg was. Het ijs begaf, het kind viel in het water en zou ongetwijfeld verdronken zijn zonder de tussenkomst van de genaamde HALLEMEERSCH die dadelijk in het water sprong hoewel hij zelf niet goed kon zwemmen. Hij slaagde erin het kind, dat het bewustzijn verloren had, te redden. Daarbij liep hij zelf groot gevaar wegens de lage temperatuur van het water.

De commissaris meent dat die moedige daad van Charles L. HALLEMEERSCH onder de aandacht van de bevoegde overheid mag gebracht worden en een beloning verdiend. Aan het slot van de brief staat dat de heer Filip DECOENE, ooggetuige van het voorval, alles bevestigt en het rapport heeft ondertekend.

En nu wat aanvullende bijzonderheden bij dat gebeuren.

In het zondagsnummer van 14 december 1902 van l'Echo d'Ostende vond ik een verslag van het bovengemeld voorval. Het bevestigt helemaal de inhoud van de brief en voegt er enkele levendige details bij.

Ik vat het bericht van de (onbekende) journalist samen.

Donderdag 11 december was het siberisch koud. (N.B. Op 'n andere plaats in dezelfde krant lezen we dat er toen geschaats werd op de vijvers van het Maria-Hendrikapark). Die omstandigheid, merkt de verslaggever op, maakt de moedige daad van de redder (N.B. die hier ALLEMEERSCH genoemd wordt) dubbel verdienstelijk. Hij zwaait hem dan ook alle loef toe. Het kind (N.B. het heet hier VANDEPUTTE) was onder het ijs geraakt en ALLEMEERSCH slaagde

erin het meisje eronder uit te halen. Het kostte heel wat inspanningen om het slachtoffertje weer bij bewustzijn te brengen. ALLEMEERSCH zelf was uitgeput en moest onmiddellijk naar zijn bed. 's Anderendaags echter was hij weer te been. De reporter wenst de redder geluk en hoopt dat hij een verdiende beloning zal ontvangen.

Tenslotte een lepelkje commentaar op de brief van de commissaris.

Eerst wat over de ijspuit. Met "bassin particulier" is inderdaad de eigenlijke (gemetselde) ijspuit bedoeld. "Glacière" betekent ijskelder, een ruimte dus waar de blokken ijs tijdelijk bewaard werden. Die bevond zich "in de donkere barakken, aan de kant van het Wezengesticht" zoals Wilhelmina JANSSEUNE vertelde.

We weten dat Henri CASTEELS (1841-1899) voordien het ijs uit die put exploiteerde. Die CASTEELS, gehuwd met Rosalie DECOENE (1851-1933) was op 21 januari 1899 gestorven. Volgens onze brief werd de ijsexploitatie door zijn weduwe voortgezet en niet door haar broer Filip, zoals W. JANSSEUNE meende. Dat kan ik mijn vriendelijke informante niet meer meedelen want op 1 maart 1985 is ze overleden, in haar 88ste levensjaar. Uit het feit dat die Filip DECOENE (1855-1931) ooggetuige was van de redding mogen we wel besluiten dat hij zijn zuster in de onderneming bijstond.

Nog een woord over de redder en de drenkelinge.

De man die in de brief HALLEMEERSCH genoemd wordt heette eigenlijk HOLLEMEERSCH. Zo luidt zijn naam in zijn geboorteakte (Stene, 21.07.1869) en ook in zijn overlijdensakte (Oostende, 20.10.1916). Hierin wordt hij "metsersgast" genoemd. In 1902 was hij niet 35 maar 33 jaar oud. Zoals boven al gezegd was zijn adres toen Nieuwpoortsesteenweg 107. Daar de herberg "In den Ijspuit" nr 105 was woonde HOLLEMEERSCH vlak bij zijn werk, nl. op de hoek tegenover de herberg. De kruidenierszaak die er nu staat is nr 1 in de H. Hartlaan. Of HOLLEMEERSCH een beloning ontvangen heeft voor zijn moedige daad, kon ik niet achterhalen.

Over de drenkelinge weet ik haast niets. Irma VANDEPITTE was in Oostende geboren op 18 juni 1895 en wel in de Renbaanstraat. Zo heette, in vertaling de rue de l'hippodrome, de huidige Edm. Laponstraat.

Als Irma in 1902 nog in de Renbaanstraat woonde, dan was dat eigenlijk niet in de onmiddellijke buurt van de put. Was ze verhuisd? Misschien was ze met kameraadjes in "de ijspuit" gaan spelen. Een groepje is immers stouter dan een enkeling. Dat het kind zich daar kwam amuseren suggereert dat het terrein van de ijspuit toch niet hermetisch afgesloten was zoals ik in mijn aangehaalde bijdrage schreef.

Verder heb ik van die Irma VANDEPITTE geen spoor meer gevonden in de registers van de burgerlijke stand.

VRAAG - HOSTYN BOY'S

Wie bezit nog liedjesteksten - foto's of publiciteitsteksten van de Hostyn Boy's. Een familieorkestje (vader en 6 zonen) dat regelmatig optrad tijdens de jaren 30-40 ter gelegenheid van feesten, braderies in het Oostendse of op fancy fairs (o.a bij de grijze nonnen).

Contact opnemen met Jan HOSTYN - Zwaluwenstraat, 118 - Oostende.